

Ozaveščanje čustva jeze ob branju slikanic v zgodnjem otroštvu

DOI: 10.4312/Obdobja.44.9-16

Barbara Bednjički Rošer, Pedagoška fakulteta, Univerza v Mariboru, Maribor;
barbara.bednjicki@um.si

Ines Voršič, Pedagoška fakulteta, Univerza v Mariboru, Maribor; ines.vorsic@um.si

Eno temeljnih razvojnih področij v zgodnjem otroštvu je čustveno-socialni razvoj, saj se otroci čustva šele učijo prepoznati, poimenovati, razumeti in obvladovati, k čustvenemu opismenjevanju pa pomembno prispeva branje literarnih slikanic. V prispevku se ob slikanici Aksinje Kermauner in Kristine Krhin *O miški, ki je oklofutala medveda* osredinimo na prikaz jeze kot enega temeljnih in najtežje obvladljivih čustev ter predstavimo besedišče, s katerim predšolski otroci ponotranjijo jezikovne spretnosti za lažjo krepitev socialno-čustvene kompetence.

čustva, čustveno opismenjevanje, branje slikanic, besedišče, jeza

A key developmental domain in early childhood is emotional and social development because children are just learning how to recognize, label, understand, and regulate emotions. Literary picture books play a significant role in fostering emotional literacy. This article examines the depiction of anger—one of the primary and most challenging emotions to regulate—through the lens of the fairy tale *O miški, ki je oklofutala medveda* (The Little Mouse That Slapped the Bear) by Aksinja Kermauner and Kristina Krhin. Furthermore, it explores the vocabulary that allows preschool children to internalize verbal skills essential for the development and reinforcement of their socio-emotional competence.

emotions, emotional literacy, picture book reading, vocabulary, anger

1 Uvod

Osrednjo vlogo v razvoju čustveno-socialne kompetence predšolskih otrok predstavlja prepoznavanje in izražanje čustev. Zupančič (2020: 258) poudarja, da čustva organizirajo in uravnavajo otrokove izkušnje, služijo njegovemu prilagajanju na okolje in so podlaga za razvoj osebnosti, obenem pa otrokovi čustveni signali, ki vplivajo na odzivanje odraslih nanj, uravnavajo njegovo socialno vedenje. Temeljna čustva, prepoznavna na obrazu in značilna za vse kulture, izražajo že dojenčki. V zgodnjem otroštvu pa v medsebojni povezavi s širjenjem besedišča in razvojem govora napredujejo tudi v zmožnostih prepoznavanja, poimenovanja in razumevanja čustev, ki se pomembno povezujejo z otrokovo udeležbo v socialnih igrah in priljubljenostjo med vrstniki. Študije (Kavčič, Fekonja 2020; Zupančič idr. 2001; Zupančič, Kavčič 2008) kažejo, da so socialno kompetentni otroci med vrstniki v vrtcu bolj priljubljeni in jih otroci pogosto izbirajo za skupne dejavnosti, saj imajo tudi boljšo sposobnost uravnavanja pozitivnih

Alojzija Zupan Sosič (ur.): *Čustva in slovenska književnost*.
Ljubljana: Založba Univerze v Ljubljani, 2025 (zbirka Obdobja, 44)
ISSN: 1408-211X, e-ISSN: 2784-7152
ISBN 978-961-297-712-2, 978-961-297-709-2 (PDF)

in negativnih čustev pri sebi in drugih. Povezanost čustvenih in socialnih kompetenc se odraža s čustvenimi odzivi otrok v socialnih interakcijah oz., kot navajata Pečjak in Košir (2008: 125), z emocionalno izraznostjo v odnosih z drugimi. Milivojević (2018: 243) piše, da se elementarna čustvena pismenost začenja z razvojem sposobnosti besednega izražanja, ko otrok različna čustva prepozna in o njih govori z drugimi. Besedišče namreč določa raven ozaveščenosti o čustvih, pri tem pa imajo v predšolskem obdobju pomembno vlogo tudi slikanice (Haramija, Batič 2013: 29–35), ki zgodbe izražajo z dvema sporazumevalnima kodoma ter z interakcijami med besedilom in ilustracijami ustvarjajo dinamiko, zapolnjujejo vrzeli in vplivajo na razumevanje, zlasti kadar so čustva besedno izražena posredno ali z metaforami (Haramija, Batič 2025). Obenem pa imajo slikanice izjemno kompleksen vpliv na otrokovo estetsko doživljanje in čustveni razvoj. Pezdirc Bartol (2024: 131) poudarja, da ponujajo močno orodje za razumevanje lastnih in tujih čustev in so zato pomemben dejavnik pri usvajanju čustvene pismenosti. Recepcija jeze pri otrocih ob branju slikanice poteka kot proces zaznavanja, interpretacije in odziva na vizualne (obrazna mimika, telesna govorica, barva, kompozicija) in narativne (jezikovne in situacijske) znake, pri čemer se sposobnosti razumevanja in odzivanja razlikujejo glede na razvojne zmožnosti predšolskih otrok (Iordanov, Mattock 2021).

2 Metodologija

V prispevku smo se osredotočili na primarno in univerzalno čustvo jeze, pri čemer nas je zanimalo, kako je jeza prikazana na verbalni in vizualni ravni ter kakšna je interakcija med obema kodoma sporočanja. Uporabljene so različne teoretične raziskovalne metode: z deskriptivno metodo so predstavljena teoretična izhodišča, ki osvetljujejo vlogo literarnega branja v procesu čustvenega opismenjevanja; metoda analize je uporabljena pri preučevanju izbrane slikanice z literarnega in jezikovnega vidika; metoda sinteze je uporabljena v zaključku.

3 Čustva in literarno branje

Razumevanje čustev lahko otrokom približamo z branjem, saj literarna besedila pripovedujejo o čustvih in raznolikih situacijah literarnih likov. Raziskava Green in Sun (2024) potrjuje, da pogosto branje bogati besedišče, zlasti uporabo izrazov za čustvena stanja, saj slikanice prispevajo k leksikalni raznolikosti, ki močno presega rabo besedišča v vsakdanjem govoru otroka. Slikanice (Bednjički Rošer 2023) ponujajo možnost širjenja besedišča s pomočjo slikovnega gradiva, ki omogoča lažje razumevanje pomena besed, hkrati pa poimenovanja izrazov za čustvena stanja spodbujajo razvoj govora. Zorman (2017) navaja, da je postopek vstopanja v tuje misli in čustva pogosto krajši in manj naporen od medosebne komunikacije, ki je v multimodalnih delih vizualno nadgrajena in otrokom omogoča prepoznavanje univerzalnih zunanjih prepoznavnih znakov čustev, pri ljudeh najvidnejših v mimiki obraza (oči, usta) in govorici telesa. Z branjem slikanic, ki opisujejo doživljanje čustev, vključujejo opise njihovega izražanja in načine spoprijemanja z njimi, otroci prepoznavajo lastna čustva, usvajajo raznolike načine

njihovega izražanja in uravnavanja, obenem pa besedišče širijo z besednimi izrazi in izreki (Baloh 2019), ki se nanašajo na čustva. Na ravni zgodbe otroci čustva tudi najlažje razumejo in v izkušnjah literarnih likov morda prepoznajo svoje izkušnje oz. izkušnje oseb, ki so jim blizu. Ker pa še ne zmorejo vedno jasno izraziti svojih občutkov z besedami, jim podobe oz. vizualne stimulacije (Pezdirč Bartol 2024: 134) v slikanicah pomagajo, da čustva lažje prepoznajo, ponotranjijo in jih postopoma začnejo ubesedovati. Piskač in Marinčič (2024) pišeta, da si lahko kasneje ob srečanju s podobnimi izzivi pomagajo ali celo rešijo čustveno težavo, saj so po Nikolajevi (2014) izkušnje s čustvi, s katerimi se otroci prvič srečajo med branjem, primerljive s procesom spoznavanja čustev v socialni interakciji.

4 Jeza v slikanici *O miški, ki je oklofutala medveda*

V nadaljevanju se osredotočamo na reprezentacijo primarnega in univerzalnega čustva jeze v izbrani slikanici. Po Kobal Grum (2023: 114) je jeza evlucijsko posredovana in je v zgodovini pripomogla k preživetju človeške vrste. Gre za eno prvih čustev, ki jih otroci doživljajo. Bridges je s svojo raziskavo, ki je močno vplivala na razumevanje razvoja čustev, že leta 1932 pri dojenčkih razločila znake jeze med 3. in 4. mesecem, znake veselja pa med 4. in 6. mesecem. Kavčič in Fekonja (2020: 395) jezo opredeljujeta kot čustvo z močnimi občutki v telesu, izvirajočimi iz frustracije, ki ima lahko pozitiven pomen ali pa vodi do konflikta ali agresivnega vedenja. V predšolskem obdobju otroci jezo izražajo zlasti zaradi omejevanja njihovih želja, zahtev odraslih, pri soočanju z ovirami, pomanjkanju pozornosti ipd. V procesu čustvenega dozorevanja jo izražajo na različne načine: od fizične agresije do verbalne in socialne (Starc idr. 2004: 35), zato je ključno, da jih spodbujamo k izražanju jeze na ustrezen in neškodljiv način, pri čemer lahko branje slikanic predstavlja pomembno izhodišče za učenje uravnavanja občutkov jeze, ob hkratnem razvoju gradnikov bralne pismenosti (Haramija 2020).

Slikanica *O miški, ki je oklofutala medveda* (Kermauner, Krhin 2023) je namenjena otrokom v predbralnem in začetnem bralnem obdobju ter usmerjena v prepoznavanje, razumevanje in uravnavanje jeze. Pomembno je, da otrokom predstavimo dela, ki brez olepševanja omogočijo vpogled v raznolike oblike spoprijemanja s čustvi in podpremo razvoj čustvene kompetence. Zorman (2017: 1622) piše, da na verbalni ravni lahko opredelimo vsaj štiri pogoste načine prikaza čustev:

- z neposrednimi denotacijami oz. dobesednim pomenom besed;
- z opisi vedenja oz. dejanj, ki posredno nakazujejo razpoloženje literarnega lika;
- z opisi telesnih občutkov (notranje doživljanje);
- z metaforičnim izražanjem.

V pravlјici se bralec/poslušalec vživi v miškina čustva, ki se veseli, da si bo za rojstni dan »privoščila največji oreh, ki ga je prihranila za to priložnost«, nakar ugotovi, da so oreh in druge dobrote iz njene shrambe izginili. Odkritje v njej vzbudi močno čustvo, sprva prikazano z opisom telesnega občutka: »nenadoma začuti, kot da bi jo nekdo dregnil v trebušček«, nato pa preide k metaforičnemu prenosu: »[p]red očmi se ji začnejo delati rdeči krogi«, kar upodablja tudi vizualna reprezentacija mimike obraza

z značilnim položajem telesa in močno izraženo gestikulacijo stisnjenih šapic. Prikaz miškine jeze se nadaljuje z opisom njenega vedenja, ki je z vidika izražanja jeze implicitna grožnja, ki posredno nakazuje njeno razpoloženje: »Skozi zobčke iztisne: 'To je bil prav gotovo сосед mišjak! Vedel je za oreh! Tatinski požrešnež! Nemarni kradljivec! Uh, če ga dobim v pest!'« Neposredna denotacija je podana tretjeosebno – »Zdaj je miška že pošteno jezna« – in se stopnjuje z miškino besedno agresivnostjo, po kateri zapiha in zdrvi na bližnjo jaso: »Čakaj, čakaj! Morda pa te najdem v gozdu!«, kjer se nadaljuje in stopnjuje z metaforičnim izražanjem čustev: »Tristo kosmatih mačk, popenila bom!! Izbruhnila bom kot ognjenik!! Moj oreh!! Kako si drzneš, mišjak!! Grrr!«, kar je prikazano tudi v ilustraciji s telesno izraznostjo miške, uporabo barve, ki otrokom asociativno olajša razumevanje konceptov, povezanih s čustvi, in kompozicijo atributov iz okolice, ki ponazarjajo izbruh jeze in prikazujejo miškino subjektivno doživljanje. Interakcija med besedilom in ilustracijami spodbuja vrednotenje prispodob in večpomenskosti, poudarjeno vlogo jezika za razumevanje asociacij oz. povezav med barvami in čustvi pa pojasnjuje tudi Lakoffova in Johnsonova teorija konceptualne metafore. Zgodba se nadaljuje z opisom miškega fizičnega odziva na jezo, ki vpliva na fiziološke spremembe v telesu: »Miška stiska šapice, da so že vse bele, smrček pa je rdeč in razgret.«

Slika 1: Prikaz jeze (vir: Kermauner, Krhin 2023: 8–9).¹

V osrednjem delu zgodbe se ob miškini jezi, ki negativno vpliva na njeno sposobnost nadzora nad lastnim vedenjem, ob srečanju s prijateljem medvedom, ki jo vpraša, zakaj tako cvili, krepiča še trma in agresivno vedenje. Tukaj se izražanje čustev

¹ Objavljeno z dovoljenjem založbe Miš.

stopnjuje z neutemeljenimi, lažnimi obtožbami: »Rjovim, medved, rjovim!! Razpištolila sem se! Mišjak mi je pojedel največji oreh!« in preide iz besedne v fizično agresivnost: »Razneslo me bo! Res sem besna!« zavpije in »steče [...] na medvedovo kosmato glavo do smrčka in mu začne deliti klofute«, kar je tudi vizualno podkrepljeno s položajem njunih teles, gestikulacijo rok, mimiko obrazov in prestrašenimi živalmi (lisički, zajček, sovica, hrošček), ki skrite za drevesi spremljajo dogodek. Kompleksnost čustev, zlasti jeze, je v jeziku pogosto izražena posredno, z metaforami, ki so, kot piše Zorman (2017), vseprisotne v dojemanju in ubesedovanju sveta. Miška je tudi po nesprejemljivem, agresivnem vedenju do medveda še vedno srdita: »Še vedno imam občutek, da mi bo odneslo pokrovko!« Razkačena steče k drevesu in ga brca, obenem pa se sprašuje, ali jo bo morda »ta grozni občutek zapustil«, če zgrabi kamen in ga z vso močjo zabriše čez smreke. Ob opisih nenadzorovanih dejanj, ki jih miška izraža v obliki fizične agresivnosti (klofuta, brca in se trudi z vso silo vreči kamen), je začititi, da ji prijatelji pravzaprav sploh ne pomagajo, ampak z infantilnimi odzivi dodatno podžigajo njeno jezo: »‘Apčih, miška, veter delaš!’ se zasmeji medved«, bukev zašeleti, naj takoj preneha, saj jo njene brce žgečkajo, kamen pa trmari in se dela težkega, da ga miška ne more premakniti, kar občuti kot dodatno nemoč, ki jo cepetaje stopnjuje z grožnjami: »Oooo, kaj naj naredim! [...] Vse bolj sem razkurjena! Temu tatinskemu mišjaku bom ... bom ...«

Jezo miški na ustrezen, sprejemljiv način pomaga obvladati šele vrana, ki ji predlaga, naj trikrat globoko vdihne in nato šteje od deset nazaj. Med štetjem se miška umiri, silen, neprijeten občutek jeze, ki ga je občutila v telesu, pa izpuhti. Vrani se zahvali, medvedu, bukvi in kamnu pa opraviči. Po Hudoklin (Kermauner, Krhin 2023: 26–27) je v ozadju jeze navadno tudi občutek krivice oz. nerazumevanje situacij, strah ali žalost. Miškino spremenjeno izraznost na fiziološki, vedenjski in telesni ravni zaznamo tudi v ilustraciji. Sproščena drža, s spuščeno glavo (in ušesom) nakazuje obžalovanje in sram, prikaz čustev na verbalni ravni pa je tudi v zaključku pravljičice izražen metaforično: »Nisem hotela, pa me je jeza čisto premagala« in »bi skoraj premikastila mišjaka, če bi ga dobila v pest«.

Sprva veselo, polno pričakovanja in malce zaskrbljeno miško spremljamo skozi silovite in razdiralne občutke jeze, ki se je pojavila kot odziv na zunanji dražljaj in stopnjevala intenziteto čustva od blažje razdraženosti, vznemirjenosti, intenzivnega besa in razjarjenosti do fizične agresivnosti. Pravljičica se konča z rojstnodnevnim praznovanjem, ki so ga miški pripravili prijatelji (mišjak, veverica, medved, žolna, vrana, hroščka, pikapolonica in jež) in jo razveselili z borovničevo torto, na kateri je bil velikanski oreh, ilustracija pa upodablja, tako Zajc (2022), vitalistični optimizem s čudovito podobo sožitja v skupnosti.

Čustva (oz. čustveni odnos do poimenovanega) se na verbalni ravni pogosto razodevajo s čustveno obarvanimi, ekspresivnimi besedami. Negativna oz. neprijetna čustva so na jezikovni ravni izražena s slabšalnimi besedami, zmerjavkami in psovkami, nizkimi besedami, kletvicami, tudi z ironičnimi besedami, čustveno vrednost pa imata sploh metaforična in metonimična raba besed (Toporišič 2004: 125).

Tudi miška svojo jezo izraža z zmerjavkami: »Tatinski požrešnež! Nemarni kradljivec!«, ki so (po SSKJ) stilno zaznamovane besede: *požrešnež* ekspr. požrešen človek; *kradljivec* nav. ekspr. kdor (rad) krađe; *nemaren* slabš. malovreden, ničvreden. Ekspresivno zaznamovani so tudi glagoli, ki izražajo miškina dejanja, ravnanja in čutenja: miška *zapiha* ekspr. izraziti jezo, nejevoljo, sovražnost in *zdrvi* ekspr. zelo hitro oditi, steči; miška *rjovi* slabš. zelo kričati, ekspr. nastopati, pojavljati se z veliko silo, intenzivnostjo in *se razpištoli* ekspr. razburiti se, razjeziti se; miška pomisli, da *bi morala nekoga prebutati* ekspr. natepsti, pretepsti; mišjaka bi skoraj *premikastila* ekspr. natepsti, pretepsti; pove, da bo *izbruhnila kot ognjenik* ekspr. silovito, brez pridržkov izraziti svoja čustva, razpoloženje. Miška svojo jezo ubesedi tudi s pomensko podkrepljenimi izrazi, ki izražajo visoko, skrajno stopnjo stanja, npr. »popenila bom«, »[r]azneslo me bo«, »[r]es sem besna« in »[v]se bolj sem razkurjena«.

Izrazilo čustev so tudi medmeti (Stramljič Breznik 2014: 46). V izbrani slikanici se večkrat pojavi medmet *uh*, ki sprva izraža podkrepitev trditve: »Uh, kako se veseli oreha«, nato pa miška z njim izraža nezadovoljstvo oz. nejevoljo, ki prerašča v grožnjo (izraženo s frazemom): »Uh, če ga dobim v pest!«, nadalje pa je isti medmet obenem izraz obupa: »Uh, tudi brcanje ne pomaga.« Podobno je obup izražen z »Oooo, kaj naj naredim!«, grožnja pa z medmetom »Čakaj, čakaj!« Z imitativnim medmetom *grrr* miška prav tako izraža svojo jezo: »Kako si drzneš, mišjak!! Grrr!«; »Ne, grrr, ravno tega hočem!!«

Miškino čustveno stanje se odraža tudi s pomočjo frazemov, najprej z grožnjo »Uh, če ga dobim v pest!« s pomenom 'ujeti in kaznovati koga' (Keber 2011), nato pa s prenovljenim frazemom v medmetni rabi: »Tristo kosmatih mačk, popenila bom!!« Gre za prenovitev frazema *tristo kosmatih medvedov/hudičev/vragov*, ki ekspresivno izraža podkrepitev trditve, prenovljen pa je s sestavino *mačk*, ki miški poosebljajo kosmato nevarnost. Močno razburjenost, izgubo razsodnosti in nadzora nad čustvi nakazuje tudi sicer (še) neuslovarjen, a v rabi pogost frazem *odnesti pokrovko*: »Še vedno imam občutek, da mi bo odneslo pokrovko!«

Mladi bralec/poslušalec se tako v procesu sprejemanja izbranega literarnega besedila seznani z raznolikim besediščem, novimi dobesednimi, čustveno konotiranimi in prenesenimi pomeni oz. čustvenimi poimenovanji, ki mu omogočajo širši nabor doživljanja in tudi izražanja čustva jeze.

5 Zaključek

Čustveno-socialni razvoj predstavlja eno pomembnejših razvojnih področij, saj se otroci srečujejo s paleto čustev, ki se jih šele učijo prepoznavati, se nanje odzivati in jih družbeno sprejemljivo izražati. Če znamo čustva ustrezno tudi besedno izraziti, če o njih spregovorimo, jih lažje obvladujemo. S tega vidika se čustveno opismenjevanje tesno povezuje z razvojem govora in besedišča, ki kot gradnika bralne pismenosti obsegata tudi uporabo izrazov za čustvena stanja. Z branjem literarnih slikanic pomembno prispevamo k razvoju zmožnosti prepoznavanja in ubesedovanja čustev, spodbujanju govora ter vzpostavljanju in ohranjanju pozitivnih odnosov. Slikanice, ki vključujejo opise

doživljanja in izražanja različnih čustev ter načine, s katerimi se literarni liki s čustvi spoprijemajo, otrokom omogočajo, da se vživijo v literarne like ter tako lažje prepoznajo in izražajo lastna čustva, obenem pa med branjem v ilustracijah iščejo univerzalne zunanje znake čustev. V izbrani slikanici smo analizirali različne načine prikaza jeze in jih povezali z besediščem, ki pomembno prispeva k razvoju čustvene in bralne pismenosti.

Literatura

- BALOH, Barbara, 2019: *Umetnost pripovedovanja otrok v zgodnjem otroštvu*. Koper: Založba Univerze na Primorskem.
- BEDNJIČKI ROŠER, Barbara, 2023: Z vzgojiteljevo metodično kompetentnostjo do čustvene in bralne pismenosti. *Jezik in slovnost* LXVIII/3. 149–164. <https://doi.org/10.4312/jis.68.3.149-164>
- BRIDGES, Katharine M. B., 1932: Emotional Development in Early Infancy. *Child Development* III/4. 324–341. <https://doi.org/10.2307/1125359>
- GREEN, Clarence, SUN, He, 2024: Picturebooks Increase the Frequency and Diversity of Emotion Vocabulary in Children's Language Environments: Modeling Potential Benefits to Emotional Literacy, with Pedagogical Resources. *Early Education and Development* XXXVI/3. 568–586. <https://doi.org/10.1080/10409289.2024.2423259>
- HARAMIJA, Dragica (ur.), 2020: *Gradniki bralne pismenosti: Teoretična izhodišča*. Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru. <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/515>
- HARAMIJA, Dragica, BATIČ, Janja, 2013: *Poetika slikanice*. Murska Sobota: Franc-Franc.
- IORDANOU, Christiana, MATTOCK, Karen, 2021: Where the Wild Things Are: Understanding of Emotions in a Picture Book. *Education* 3–13 L/5. 627–639. <https://doi.org/10.1080/03004279.2021.1882526>
- KAVČIČ, Tina, FEKONJA, Urška, 2020: Čustveni razvoj v zgodnjem otroštvu. Ljubica Marjanovič Umek, Maja Zupančič (ur.): *Razvojna psihologija. 2. dopolnjena in razširjena izdaja*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 393–412.
- KEBER, Janez, 2011: *Slovar slovenskih frazemov*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- KERMAUNER, Aksinja, KRHIN, Kristina, 2023: *O miški, ki je oklofutala medveda*. Dob: Miš.
- KOBAL GRUM, Darja, 2023: *Vem, hočem, čutim: kognitivno-motivacijski vidiki čustev*. Ljubljana: Založba Univerze v Ljubljani.
- MILIVOJEVIĆ, Zoran, 2018: *Emocije: razumevanje čustev v psihoterapiji*. Novi Sad: Psihopolis institut.
- NIKOLAJEVA, Maria, 2013: Picturebooks and Emotional Literacy. *The Reading Teacher* LXVII/4. 249–254. <https://doi.org/10.1002/trtr.1229>
- PEČJAK, Sonja, KOŠIR, Katja, 2002: Emocionalna inteligentnost kot socialno integrativni dejavnik in dejavnik učne uspešnosti učenca. Sonja Pečjak, Katja Košir (ur.): *Poglavja iz pedagoške psihologije: Izbrane teme*. Ljubljana: Oddelek za psihologijo Filozofske fakultete. 120–139.
- PEZDIRC BARTOL, Mateja, 2024: Izražanje čustva žalosti v sodobnih slikanicah. *Primerjalna književnost* XLVII/1. 131–144. <https://doi.org/10.3986/pkn.v47.i1.08>
- PISKAČ, Davor, MARINČIČ, Manca, 2024: *Čustveno življenje metafor: biblioterapevtska perspektiva*. Ljubljana: Založba Univerze v Ljubljani.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika. Druga, dopolnjena in deloma prenovljena izdaja*. www.fran.si
- STARC, Branka, ČUDINA OBRADOVIĆ, Mira, PLEŠA, Ana, PROFACA, Bruna, LETICA, Marija, 2004: *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi: priručnik za odgojitelje, roditelje i sve, koji odgajaju djecu predškolske dobi*. Zagreb: Golden Marketing – Tehnička knjiga.
- STRAMLJIČ BREZNIK, Irena, 2014: *Medmeti v slovenskem jeziku*. Maribor: Založba Pivec.
- TOPORIŠIČ, Jože, 2004: *Slovenska slovnica*. Maribor: Obzorja.
- ZAJC, Ivana, 2022: Aksinja Kermauner: O miški, ki je oklofutala medveda. *Sodobnost* LXXXVI/11. 1537–1539. <https://repozitorij.ung.si/IzpisGradiva.php?id=8046>

- ZORMAN, Barbara, 2017: Čustvena nalezljivost: analiza na primerih izbranih slovenskih slikanic. *Sodobnost* LXXXI/11. 1621–1632. <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-KRJOKDBY>
- ZUPANČIČ, Maja, 2020: Razvoj čustev in temperament ter osebnost v obdobjih dojenčka in malčka. Ljubica Marjanovič Umek, Maja Zupančič (ur.): *Razvojna psihologija. 2. dopolnjena in razširjena izdaja*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete. 257–286.
- ZUPANČIČ, Maja, GRIL, Alenka, KAVČIČ, Tina, 2001: Socialno vedenje in sociometrični položaj predšolskih otrok v vrtcu. *Psihološka obzorja* X/2. 67–88. <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-1LWSJXVQ/97e5fef7-5beb-4f10-b1a6-d7cb0002ddca/PDF>
- ZUPANČIČ, Maja, KAVČIČ, Tina, 2008: Dejavniki okolja, otrokovo socialno vedenje v vrtcu/šoli in učna uspešnost v prvem razredu. *Šolsko polje* XIX/1–2. 51–79. <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-QXMTJ7CD/05f64778-11a4-459f-875f-81e6b5002b38/PDF>